

Regionalt vækstpartnerskab 2013 mellem regeringen og Bornholms Vækstforum

31. maj 2013

Dansk økonomi er fortsat udfordret. Der investeres ikke nok i danske virksomheder, og der bliver ikke skabt tilstrækkeligt med nye private arbejdspladser. Dette skyldes ikke kun den internationale økonomiske krise, men også at Danmark ikke er tilstrækkelig konkurrencedygtig. Regeringen har senest med Vækstplan DK taget et vigtigt skridt i retning af at forbedre konkurrenceevnen ved at sænke virksomhedernes omkostningsniveau og gennem en række initiativer at styrke produktiviteten. Samtidig styrker regeringens vækstplaner udviklingsmulighederne på større erhvervsområder, hvor danske virksomheder har international konkurrencekraft.

Bornholms Vækstforum har ligeledes med sin erhvervsudviklingsstrategi 2011-2014 "Bright Green Island - Bornholm en grøn vækst-ø" taget en række initiativer for at fremme ny vækst og jobskabelse på øen, fx ved at fremme Bornholm som oplevelses-ø, uddannelses-ø og grøn test-ø. Desuden har Bornholms Vækstforum et nært samarbejde med sekretariatet for Trafikbetjeningen af Bornholm om den trafikale tilgængelighed til og fra øen.

Regeringen og Bornholms Vækstforum er enige om, at den nationale og den regionale indsats for vækst og nye private arbejdspladser skal ses i sammenhæng, og at der er behov for bedre koordination både mellem de enkelte vækstfora og mellem den nationale og den regionale indsats for vækst og erhvervsudvikling. Derved opnås størst mulig effekt af de midler, der anvendes på området.

På den baggrund indgik parterne i forsommeren 2012 en aftale om et regionalt vækstpartnerskab og har blandt andet som led i udmøntningen af aftalen udarbejdet en fælles klyngestrategi, ligesom Bornholms Vækstforum har bidraget med indspil til arbejdet i regeringens vækstteams og til evalueringen af kommunalreformen på området for regional udvikling. Samtidig er koordination og samarbejde på tværs af vækstfora styrket på en række områder, fx via indsatsen i Madkulturen og i Videncenter for Kystturisme, hvor Bornholm har fået en observatørplads i bestyrelsen, og hvor der er indgået en samarbejdsaftale med Center for Regional- og Turismeforskning.

Parterne vil med denne aftale særligt sætte fokus på initiativer, der følger op på regeringens vækstplaner, arbejdet i regeringens vækstteams samt evalueringen af kommunalreformen.

Parterne er på den baggrund enige om en række initiativer inden for tre indsatsområder:

1. Fælles opfølgning på regeringens vækstplaner mv.
2. Styrket sammenhæng mellem erhvervsfremme-, uddannelses- og beskæftigelsesindsatsen
3. Styrket regional resultatopfølgning, arbejdsdeling og koordination

Parterne vil – med inddragelse af Danmarks Vækstråd – løbende overvåge fremdriften i aftalen om vækstpartnerskabet, der gennemføres inden for eksisterende økonomiske og administrative rammer.

1. Fælles opfølgning på regeringens vækstplaner mv.

Regeringen har som led i arbejdet med ny erhvervs- og vækstpolitik nedsat vækstteams på otte større erhvervsområder, hvor danske virksomheder har international konkurrencekraft. Vækstteams har fået til opgave at foretage et servicetjek af vækstvilkårene på de enkelte erhvervsområder. Arbejdet skal munde ud i konkrete bud på, hvordan vækstmulighederne for virksomhederne kan styrkes. På baggrund af anbefalingerne vil regeringen fremlægge konkrete vækstplaner på de enkelte erhvervsområder. Der er nedsat vækstteams for Det Blå Danmark, kreative erhverv-design, vand, bio og miljøløsninger, sundheds- og velfærdsløsninger, energi og klima, fødevarer, turisme og oplevelsesøkonomi samt IKT og digital vækst.

Danmark har chancen for at udvikle sig til et grønt demonstrationsland for nye teknologier og metoder. I den forbindelse er regeringen positiv over for, at Bornholms Vækstforum har fokus på at understøtte demonstration af nye grønne teknologier i stor skala og på den måde bidrage til at gøre Danmark til et attraktivt test- og demonstrationsland.

Regeringen og Bornholms Vækstforum vil fortsætte det brede samarbejde inden for klima og energi, hvor Bornholm også har været repræsenteret i vækstteamet for ”Klima og energi”.

Parterne er enige om, at Bornholm kan være velegnet til demonstration af nye teknologier i stor/fuld skala, idet øen er afgrænset både geografisk og befolkningsmæssigt. Det kan dreje sig om projekter inden for energiforsyning, infrastruktur, elbiler, miljøløsninger, energieffektiviseringer og landbruget m.v. Indsamling af bornholmske erfaringer på disse områder vil kunne bruges til inspiration for resten af landet.

Parterne er enige om at iværksætte nedenstående konkrete initiativer, der følger op på arbejdet i vækstteams og de foreløbigt fremlagte vækstplaner, og som er aktuelle i forhold til Bornholms Vækstforums arbejde med at udmønte sin erhvervsudviklingsstrategi.

a) Bredbånd på Bornholm

Anvendelse af digitale løsninger rummer store muligheder for borgere, virksomheder og det offentlige. En god digital infrastruktur er samtidig et fundament for blandt andet erhvervsfremme, bosætning, velfærdsteknologi og undervisning.

Danmark har en digital infrastruktur, der er på linje med de bedste i Europa. Regeringen har en målsætning om, at alle husstande og virksomheder skal have adgang til en bredbåndsforbindelse på mindst 100 Mbit/s download i 2020. Målsætningen skal sikre, at danskere har god adgang til den digitale infrastruktur, uanset hvor i landet de bor.

Der er fortsat områder, hvor virksomheder og forbrugere ikke kan få den ønskede bredbåndshastighed. Dette gælder specielt på Bornholm, hvor adgangen til bredbånd med høje hastigheder på hele øen er væsentligt under gennemsnittet.

Regeringen har afsat 30 mio. kr. årligt i 2014 og 2015 til sikring af bedre dækning af højhastighedsbredbånd på Bornholm. Midlerne vil blive udmøntet via et statsligt udbud. I forbindelse med den praktiske udmøntning vil regionskommunen blive løbende informeret. Der arbejdes på en løsning, der sikrer bedre bredbånd til flest mulige virksomheder og husstande i de områder, som ikke har adgang til højhastighedsbredbåndsforbindelser.

b) Smart Grid

Det er regeringens målsætning, at vindenergi skal udgøre halvdelen af det danske elforbrug i 2020. Da elproduktionen fra vindmøller varierer betydeligt, vil det være hensigtsmæssigt, at elforbruget gøres mere fleksibelt end i dag – hvilket også vil reducere udsving i elpriserne. Dette kan bl.a. opnås ved at udvikle Smart Grid-teknologi.

Bornholm er allerede langt fremme med projektet ECOGrid EU, hvor 2.000 bornholmske forbrugere skal teste nye muligheder for at gøre deres elforbrug fleksibelt. Deltagerne i EcoGrid EU får løbende information om elprisen, som vil være lavere, når der er rigeligt med el. Forbrugerne får dermed mulighed for at flytte elforbruget til de tidspunkter, hvor det er mest hensigtsmæssigt. Projektet løber frem til slutningen af 2014, og der er allerede afsat penge til udstyr og installation af de teknologiske løsninger, bl.a. gennem støtte fra EU. Parterne er derfor enige om følgende konkrete initiativ:

- *Opsamling på erfaringerne fra ECOGrid-projektet.* Regeringen og Bornholm er enige om fælles at samle op på erfaringerne fra ECOGrid EU, fx for så vidt angår, hvordan elforbrugere reagerer på større udsving i elprisen. Bornholm er særligt velegnet, da elforsyningen allerede i dag består af en høj andel af vedvarende energi og da øen på flere parametre har opbygget dels et energisystem, som kan håndtere en stor andel af flukturerende energi og dels et monitorerings- og planlægningssystem som fx kan simulere forskellige energisituationer i kraft af Powerlab- og Bright Green Test Island-modelleringsprojekterne. Samtidig sikrer EcoGrid EU-projektet, at de teknologiske forudsætninger er til stede.

c) Vækstløft til små og mellemstore produktionsvirksomheder

Danmark har en bred underskov af mindre og mellemstore produktionsvirksomheder. Internationale sammenligninger viser dog, at Danmark har sværere ved at skabe vækstvirksomheder end sammenlignelige lande. Det er vigtigt, at der skabes nye produktionsjob i Danmark. Der igangsættes derfor en landsdækkende indsats, der kan styrke produktiviteten og konkurrenceevnen i op til 1000 små og mellemstore produktionsvirksomheder. Parterne er derfor enige om følgende konkrete initiativ:

- *Etablering af vækstprogram.* Parterne er enige om at etablere et vækstprogram for små og mellemstore produktionsvirksomheder, der udbydes via de regionale væksthuse i samarbejde med bl.a. GTS'erne. Under vækstprogrammet tilbydes

virksomhederne et indledende Væksttjek, hvor der bl.a. sættes fokus på forhold, såsom fx automatisering, forretningsmodeller målrettet vækst, beskyttelse og kommercialisering af viden mv. Som opfølgning på væksttjekket vil virksomhederne kunne ansøge om medfinansiering til fx en konkret gennemgang af virksomhedens automatiseringspotentiale, ekstern rådgivning til beskyttelse af viden efter tysk forbillede, herunder udarbejdelse af patentansøgning mv.

Vækstprogrammet vil blive koordineret med andre relevante indsatser, herunder det kommende program for videnbaseret innovation i SMV'er (DK-SMV), jf. regeringens innovationsstrategi.

Parterne er enige om, at vækstprogrammet udvikles under hensynstagen til den bornholmske erhvervsstruktur, som kendetegnes ved mange servicevirksomheder.

d) Øget genanvendelse og ressourceeffektivitet på tværs af regioner og erhvervsområder

Den stigende efterspørgsel efter ressourcer har i en årrække presset råvarepriserne op, og evnen til at genanvende er således blevet et vigtigere konkurrenceparameter. Nye grønne forretningsmodeller med fokus på re-design af produkter og produktionsprocesser kan øge genanvendelse eller helt fjerne spild. Hvor der allerede er spild, viser erfaringer fra bl.a. Kalundborg og Storbritannien med industriel symbiose, at én virksomheds spildprodukt kan være en anden virksomheds ressource. Spildprodukter såsom halm, biologisk affald fra fx fødevareproduktion, dagrenovation mv., kan bl.a. være en vigtig ressource. Parterne er derfor enige om følgende konkrete initiativer:

- *Udbredelse af industriel symbiose.* Der er igangsat et nationalt program om mindre spild gennem industriel symbiose, hvor alle regionerne deltager. Vækstforaene skal bl.a. på basis af regionale erhvervsmæssige styrker hjælpe med at udbrede symbiosesamarbejder mellem virksomheder.
- *Fremme af grønne forretningsmodeller.* Der er etableret en Grøn Omstillingsfond. Parterne vil med afsæt heri indgå et samarbejde om et program, der kan bistå små og mellemstore virksomheder i deres udvikling, fx vedrørende re-design af produkter og produktionsprocesser.
- *Fremme af bæredygtig biomasse.* Regionale vækstfora med særlige interesser i bio-området kan foreslå deltagere til det biopanel og det partnerskab for bæredygtig biomasse, der nedsættes i regi af regeringens vækstplan for vand, bio & miljøløsninger i løbet af 2013.
- *Opsamling af erfaringer fra Green Solution House.* Det nye konference- og videntcenter på Bornholm, Green Solution House, der ventes at stå færdig i løbet af foråret 2014, vil demonstrere nye bæredygtige løsninger til det byggede miljø. Blandt løsningerne er dagsoptimeret energiproducerende renovering, intelligent styring og visualisering af indeklima samt levende solafskærmning, aktiv vandrensning og klimatilpasset haveanlæg. Parterne er enige om fælles at opsamle erfaringer herfra.

2. Styrket sammenhæng mellem erhvervsfremme-, uddannelses- og beskæftigelsesindsatsen

Virksomhederne har brug for adgang til kvalificeret arbejdskraft for at kunne skabe vækst og flere arbejdspladser. Arbejdskraftudbuddet skal derfor bedst muligt matche efterspørgslen fra virksomhederne for at bidrage til at reducere ledigheden. Erhvervsfremme-, uddannelses- og beskæftigelsesindsatsen er delt mellem en række offentlige aktører. For at styrke aktørernes indbyrdes samarbejde og den virksomhedsrettede indsats vil parterne i 2013 sætte fokus på fire forhold:

Styrket koordination i kontakten til virksomheder

Parterne er enige om at sikre større sammenhæng i den virksomhedsrettede kontakt fra offentlige erhvervsfremme-, uddannelses- og beskæftigelsesaktører, med henblik på at styrke koordination og større effekt i indsatsen. En række aktører anvender i dag kunde-kontaktsystemer, der gør det muligt for de offentlige aktører at få kendskab til andre offentlige aktørers kontakt til private virksomheder. Parterne er derfor enige om følgende konkrete initiativ:

- *Styrket koordination og samarbejde om det virksomhedsopsøgende arbejde.* Erhvervs- og Vækstministeriet vil indkalde til en drøftelse om Væksthusenes kunderegistreringssystem (CRM) for herigennem at få en viden om mulighederne i dette system, i forhold til at sikre koordination såvel i det virksomhedsopsøgende arbejde som ved registrering i forbindelse med opkvalificerings- og beskæftigelsesindsatsen.

Styrket samspil mellem vækstfora og beskæftigelsesråd

Der er behov for at øge samarbejdet mellem vækstfora og beskæftigelsesråd i regionerne. Parterne er derfor enige om følgende konkrete initiativ:

- *Samarbejde mellem Vækstforum og det regionale beskæftigelsesråd.* Parterne er enige om, at sekretariaterne for vækstforum og beskæftigelsesregionens sekretariat i større omfang samarbejder og er i dialog om udviklingen af relevante projekter, således at opkvalificering og beskæftigelsespolitiske overvejelser i den tidlige udviklingsfase indtænkes i relevante regionale erhvervsfremmeprojekter. Vækstforum vil senest i foråret 2014 indgå en aftale med det regionale beskæftigelsesråd om et operationelt samarbejde herom. Dette kan med fordel omfatte en strategi for samarbejdet om opkvalificeringsindsatsen med VEU-centret. Beskæftigelsesrådet og det regionale vækstforum vil desuden fortsat være gensidigt repræsenteret.

Beskæftigelse i Danmark ved større anlægsprojekter

Parterne vil arbejde for at understøtte udviklingen af kompetent, dansk arbejdskraft for dermed at fremme dansk beskæftigelse ved etableringen af planlagte anlægsprojekter som større sygehusbyggerier og infrastrukturprojekter, som fx Femern Bælt, metrobyggeri, jernbaner, motorveje, letbaner mv. Beskæftigelsesministeriets ekspertudvalg vedrørende kvalifikationsbehov og uddannelsesinitiativer for ledige er pt. i gang med at kortlægge arbejdskraftbehovet set i lyset af de store

infrastrukturinvesteringer med henblik på at kunne komme med anbefalinger om uddannelsesinitiativ for ledige. Parterne er enige om:

- *Implementering af relevante initiativer fra Beskæftigelsesministeriets ekspertudvalg vedrørende infrastrukturinvesteringer og kvalifikationsbehov og uddannelsesinitiativer for ledige.* Efter ekspertudvalget har afgivet sin rapport og anbefalinger til regeringen, drøftes de relevante initiativer af de regionale vækstfora og de regionale beskæftigelsesråd med henblik på, hvordan man bedst muligt kan understøtte implementeringen af de relevante initiativer. Den regionale indsats kan fx bidrage til koordineret opkvalificering af arbejdsstyrken via midler fra Socialfonden.

Uddannelse til fremtidens arbejdsmarked

Parterne er enige om, at bedre og mere uddannelse er afgørende for en konkurrencedygtig arbejdsstyrke, der kan sikre vækst og velstand. Parterne anerkender endvidere, at uddannelsesudbuddet er et vigtigt parameter for, hvorvidt der er perspektiv i at bo og bosætte sig på Bornholm, og dermed et vigtigt parameter for at kunne sikre en konkurrencedygtig arbejdsstyrke fremadrettet. Øens demografiske udvikling accentuerer behovet for en indsats for at bevare et bredt, dynamisk og fagligt attraktivt undervisnings- og læringsmiljø. Vækstforum peger på, at etableringen af en campus kan understøtte dette. Parterne er derfor enige om at intensivere samarbejdet om følgende initiativ:

- *At sikre, at der fortsat udbydes en bred vifte af ungdomsuddannelser på Bornholm.* Vækstforum peger på mulighederne for at øge de økonomiske incitamentter til at udbyde flere uddannelsesretninger, fx via højere taxameter for studerende i yderområder som Bornholm – og/eller øget tildeling af institutionstilskud. Regeringen vil udarbejde forslag til en taxameterreform, der fordeler ressourcerne til ungdomsuddannelserne mere retfærdigt. Taxametersystemet skal bl.a. tage højde for uddannelsesstedernes forskellige geografiske udfordringer, hvilket bl.a. vil forbedre uddannelsesdækningen i yderområderne.

3. Styrket regional resultatopfølgning, arbejdsdeling og koordination

Evalueringen af kommunalreformen viser samlet set, at intentionerne med etableringen af de regionale vækstfora i vid udstrækning er blevet indfriet. Vækstforas regionale erhvervsudviklingsstrategier har skabt et tydeligere strategisk fundament for de regionale indsats for vækst og erhvervsfremme. Evalueringen af kommunalreformen peger dog også på behovet for at styrke den regionale resultatopfølgning, arbejdsdeling og koordination blandt statslige, regionale og lokale aktører. Derfor vil parterne i 2013 sætte fokus på tre forhold:

Øget fokus på effekt

Bornholms Vækstforum har stort fokus på resultater og effekt af øens erhvervsfremmeindsats. En stor del af erhvervsfremmeindsatsen har i de første år efter kommunalreformen taget sigte på at udvikle og opbygge gode rammebetingelser for øens erhvervmæssige styrkepositioner, og effekten heraf kan først opgøres efter en vis periode. Andre projekter virker dog allerede på den korte bane. De forskellige typer af erhvervsfremmeindsatser har derfor forskellige tidshorisonter for, hvornår effekten kan måles. Evalueringen af kommunalreformen peger dog på, at det fortsat er en udfordring for alle regionale vækstfora, at kvantificere og dokumentere resultaterne af vækstforas indsats for vækst og erhvervsfremme. Parterne er derfor enige om følgende konkrete initiativer:

- *Forny samarbejdet om evaluering og effektmåling.* Parterne vil forny samarbejdet mellem de regionale vækstfora, Erhvervs- og Vækstministeriet og Danmarks Statistik med henblik på løbende at kunne overvåge og dokumentere vækstforas resultatskabelse på baggrund af allerede indsamlede CPR- og CVR-numre. Disse informationer om deltagende virksomheder og personer i regionale projekter samles i en fælles database, der vil gøre det lettere at evaluere og sammenligne effekterne på tværs af forskellige typer af indsats. Ved at bruge CPR- og CVR-numre reduceres indrapporteringskravene fra deltagerne, da en række oplysninger kan indhentes i Danmarks Statistiks databaser. Parterne er desuden enige om, at Erhvervs- og Vækstministeriet, Uddannelsesministeriet, regionerne og vækstfora udveksler erfaringer om effektmålinger, herunder metode.
- *Udvikling af effektkæder frem mod strukturfondsperiode 2014-2020.* Parterne vil samarbejde om den regionale indsats for vækst og erhvervsudvikling med fokus på den kommende strukturfondsperiode 2014-2020. I samarbejdet sættes i 2013 særligt fokus på at udvikle effekt-kæder, som de danske strukturfondsprogrammer opbygges om, samt at øge fokus på effekt i etableringsfasen ved nye projekter og opsamling på læringen undervejs i projekterne.

Øget hjemtag af forskningsmidler fra EU

Parterne aftalte i 2012 at samarbejde om at styrke innovationskapacitet og forskning som udviklingsdynamo. Fra 2014-2020 forventes flere midler til en række af EU's forsknings- og innovationsprogrammer. I forlængelse heraf og med afsæt i regeringens

innovationsstrategi, vil parterne særligt samarbejde om at styrke hjemtagningen af EU-midler til forskning og innovation. Parterne er derfor enige om følgende konkrete initiativ:

- *Styrke koordinationen i hjemtagningen af EU-midlerne.* Med innovationsstrategien skal der etableres et styrket samarbejde, "EU-DK Support", der skal understøtte den danske deltagelse i EU-programmer inden for forskning, innovation, erhvervsudvikling og iværksætteri. Samarbejdet skal sikre, at danske forskere og virksomheder får velkvalificeret, effektiv og rettidig hjælp og rådgivning i deres EU-arbejde, samt at danske forskere og virksomheder får overblik over mulige EU-støttemuligheder. Parterne er enige om, at der i 2013 udarbejdes en aftale, der skal beskrive EU-DK Supports services fra 2014. Erhvervs- og Vækstministeriet samt Ministeriet for Forskning, Innovation og Videregående Uddannelser vil sammen med de rådgivende aktører, herunder de regionale vækstfora definere, hvordan EU-rådgivningen kan samtænkes i praksis. Initiativet skal fremme dansk deltagelse i EU-projekter for alle potentielle ansøgere – virksomheder såvel som videninstitutioner - uanset hvor i landet de befinder sig.

Koordinere statslige og regionale forsknings- og innovationsprogrammer

Virksomheder, der ønsker at forske og innovere, har i dag adgang til en række programmer og ordninger i både internationalt, statsligt og regionalt regi. Der er taget en række initiativer for at modernisere og undgå overlap i disse programmer og ordninger. Der er dog behov for yderligere koordination. Denne koordination skal ske på baggrund af innovationsstrategiens målsætning om at gennemføre en forenklingsspakke for alle offentlige innovationsordninger med udgangspunkt i de dertil hørende fire fælles principper, som skal sikre en bedre udnyttelse af samarbejdsfladerne mellem innovationsordningerne, forenklet og ensartet administration, service og kommunikation koordineres med brugeren i centrum og endelig et princip om øget fokus på effekt gennem et fælles metodadesign for evalueringer samt systematisk tværgående evaluering og måling. Parterne er derfor enige om følgende konkrete initiativ:

- *Samarbejde om en effektiv, styrket innovationskapacitet.* Parterne vil indgå konkrete aftaler om i videst muligt omfang at benytte de fire fælles principper igennem samarbejdsaftaler mellem innovationsordninger i regionalt og statsligt regi. Ministeriet for Forskning, Innovation og Videregående Uddannelser og Erhvervs- og Vækstministeriet vil i 2013 invitere vækstfora og relevante fagministerier til dialog om udmøntningen af de fire principper og udviklingen af et nyt samlet program for videnbaseret innovation i SMV'er.

Parterne er ligeledes enige om at sikre en løbende dialog mellem ressortministerierne og de regionale vækstfora om samarbejds muligheder i relation til de kommende innovationspartnerskaber, der skal bidrage til at løse samfundsudfordringer med nationalt og globalt sigte, jf. regeringens innovationsstrategi. Regeringen vil i 2013 igangsætte fire pilotpartnerskaber, der kan sikre erfaringer med forskellige samarbejdsmodeller. Pilotpartnerskaberne igangsættes inden for klimatilpasningsløsninger, alternative vandkilder, bæredygtig og effektiv

svineproduktion samt smart energy. I løbet af foråret identificeres konkrete samfundsudfordringer via INNO+ processen, der kan danne baggrund for at udpege områder, hvor der i fremtiden kan etableres innovationspartnerskaber.

Bornholms Vækstforum ser flere af disse pilotpartnerskaber som særlig interessante for Bornholm, herunder bæredygtig og effektiv svineproduktion samt smart energy.

Ny status til Center for Regional- og Turismeforskning

Center for Regional- og Turismeforskning (CRT) på Bornholm falder i kraft af sin status som selvejende institution, der finansieres af Bornholms Regionskommune på baggrund af en finanslovsbevilling, uden for de gængse kategorier i forhold til en række programmer og initiativer, herunder Det Frie Forskningsråd og FIVUs videns- og innovationsprogrammer. Tilsvarende er CRT ikke på listen over godkendte videninstitutioner i ordningen for videnkuponer, hvor virksomheder kan få bevilget en videnskupon. Parterne er derfor enige om følgende initiativ:

- *At få undersøgt muligheden for at få Center for Regional- og Turismeforskning på listen som en forsknings- og videninstitution.*

Udvikling, professionalisering og internationalisering af de danske klynger

Parterne har som led i innovationsstrategien nedsat et Forum for klynge- og netværksindsatsen, hvor Bornholms Vækstforum også er repræsenteret. Forummet skal understøtte klyngeudviklingen i Danmark og sikre sammenhæng og synergi mellem lokale, regionale, nationale og internationale klyngeindsatser. I dette forløb opfordres parterne til i fællesskab at have en dialog om klarere arbejdsdeling for derved at skabe grundlag for, at klyngerne opnår kritisk masse, samt for at undgå en spredt og ukoordineret indsats blandt klyngerne. Parterne er derfor enige om følgende konkrete initiativ:

- *Udmøntning af strategi for samarbejde om Danmarks klynge- og netværksindsats.* Parterne vil samarbejde om at fremlægge og implementere en strategi for samarbejde om Danmarks klynge- og netværksindsats. I forlængelse af dette vil parterne professionalisere og sikre sammenhæng og synergi mellem lokale, regionale, nationale og internationale klyngeindsatser og innovationsnetværk.

Styrke sammenhæng mellem regionale og lokale erhvervsudviklingsindsatser i landdistrikter

Parterne er enige om at skabe en bedre sammenhæng mellem de regionale og de lokale udviklingsstrategier med erhvervsrettet fokus samt udnytte mulighederne for fælles projekter. Parterne er derfor enige om følgende konkrete initiativ:

- *Sammenhæng i regionale og lokale udviklingsstrategier.* Parterne er enige om, at Bornholms Vækstforum sammen med de øvrige regionale vækstfora får sæde i udvælgelseskomiteen for udpegning og godkendelse af lokale aktionsgrupper og deres lokale udviklingsstrategier for ny programperiode 2014-2020 under landdistriktsprogrammet og fiskerifondsprogrammet. Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter forventer, at udvælgelseskomiteen nedsættes efteråret/vinter 2013/2014.